

ШЛЯХ МОЛАДЗІ

SLACH MOŁADZI

ІЛЮСТРАВАНЫ ЧАСАПІС БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ

№ 13 (155).

Вільня, 15 Ліпня 1939 г.

Год XI.

АДЗІН З ШЛЯХОЎ ДА ПАЛЕПШАНЬНЯ БЫТУ

Чалавек найбольш думае аб спосабах палепшання быту тады, калі яму жывецца цяжка. Гэтая праўда між іншым праявілася і ў Англіі, калі безработныя рочдальскія ткачы прымушаны былі шукаць выхаду з свайго цяжкага палажэння. І выхад яны знайшлі, закладаючы супольнае ткацкае прадпрыемства, якое сваёй формай супалкі дало пачатак ведамай усім нам коопэрацыі.

Цікава, што коопэрацыя найбольш пашыралася ў нас так жа ў часы найцяжэйшыя. Зараз пасля вайны паўстала ў нашым краі цэлая сетка коопэратываў спажывецкіх, якія рабілі вялізарныя абароты. Але пакрысе людзям стала лягчэй жыць і яны перасталі звярочваць належную ўвагу на коопэрацыю, — коопэратывы-ж адна за другой ліквідаваліся. Бязумоўна, прычынай гэтага было ня толькі палепшанне палажэння, але й тое, што масы не змаглі належна ацаніць коопэрацыі, зразумець яе, ня былі так жа да працы ў коопэрацыі падгатаваныя тыя людзі, каторыя кіравалі коопэратывамі, а з якіх некаторыя нават з коопэратываў рабілі рознымі, часта нячэснымі спосабамі, свае прыватныя крамкі. Такім чынам, па даволі многіх коопэратывах і сьледу не асталося, а памяць аб іх у народзе асталося вельмі няпрыемная.

Пасля аднак некалькі-годняга сякога-такога лепшага палажэння эканамічнага наступіў агульны цяжкі эканамічны крызіс, які прыдушў людзей. І што-ж бачым? — Бачым паварот да коопэрацыі. Людзі ізноў пачалі закладаць коопэратывы. Аднак абставіны моцна змяніліся. Так напрыклад, калі

яшчэ ў 1921, 1922 годзе закладзіны коопэратываў не напатыкалі на ніякія перашкоды, дык ужо пасля 1928, 1929 г. было многа выпадкаў, што Беларусам, каторыя хацелі закладаць коопэратывы, проста адміністрацыйныя ўлады не давалі дазволу на арганізацыйныя сходы. Апрача таго, калі раней мясцовая коопэрацыя, напрыклад на землях заселеных Беларусамі, мела магчымасці арганізаваць сваю базу самастойна, аўтаномна ў краі, дык цяпер кожная бадай коопэратыва змушаная да цэнтралізацыі, ніткі якое бягуць у Варшаву. З гэтага, ясна, вялікія карысці мае цэнтр гаспадарства, а затое коопэрацыя на мясцох ня можа выканаць належнае сабе ролі. Ня глядзячы на такія нявыгоды, коопэрацыя хоць вельмі, вельмі памалу, але пашыраецца. Паўстаюць пакрысе коопэратывы малачарні, коопэратывы спажывецкія, а часамі нават і рамесніцкія.

Коопэратывы ў нас сьведомасць у народзе агулам сьвялічылася, але ня ўсюды. Вось напр. ведаю адну мясцовасць, дзе была спажывецкая коопэратыва ў 1921 годзе і нейкі час добра працавала, але пасля зьліквідавалася. Там так жа паўстала коопэратыва нанова пару год таму. Розніцу можна заўважыць такую: першую коопэратыву ейны кіраўнік ператварыў у прыватную крамку, а кіраўнік другое коопэратывы справіў ужо сабе добрую гармонь, на якой іграе пахавальны марш коопэратыве... У той-жа самай мясцовасці паўстала некалькі год таму коопэратывы малачарня, якая пад кіраўніцтвам іншае асобы развіваецца вельмі добра. Бачым тады, што ў

коопэрацыі, у яе развіцці, адыгрываюць вялікую ролю ейныя кіраўнікі. Аднак адказнасці за няўдачы коопэрацыі ня можна скідаць толькі на кіраўнікоў. Кожнай коопэратывай павінны цікавіцца ўсе яе сябры, старацца яе падтрымліваць, кантраляваць дзейнасць кіраўніка, а галоўнае — даручаць гэтыя функцыі людзям чэсным, грамадзкім, падгатаваным да працы ў коопэрацыі. Кантроль ня трэба стыдацца рабіць. Кантроль ўсюды, асабліва-ж у жыцці гандлёва-прамысловым і грамадзкім неабходна патрэбная. Калі-ж будзем належна цікавіцца, належна апякавацца коопэрацыяй, выбіраць на кіраўнікоў адпаведных людзей, дык яна і ў сьняняшніх нявыгодных абставінах будзе ўсё-ж хоць крыху паліпшаць палажэнне эканамічнае, будзе ў грамадзкім духу ўзгадоўваць людзей, нясьці сьвятло й культуру.

Якія карысці можа даць добра сарганізаваная коопэрацыя, можам пабачыць, калі будзем прыглядацца да жыцця тых народаў, якія маюць сваю коопэрацыю. Можам гэта пабачыць прыглядаючыся хоць бы да жыцця братняга нам Украінскага Народу. Украінцы ў Рэчыпаспалітай Польскай маюць цяпер 2,736 коопэратываў таварных і 668 коопэратываў крэдытных. Лік сяброў усіх коопэратываў 692.767 асоб. Абароты ў коопэратывах сягаюць у год больш, як 160 мільёнаў зл. Крэдытныя коопэратывы маюць собскіх фондаў (капіталу) 6,983,737 зл. Таварныя-ж коопэратывы маюць тавараў на 17,924,762 зл. Украінскія коопэратывы вядуць гандаль з загранічнымі фірмамі і ў 1938 г.

вывезлі масла за 91,600,000 зл., а яёк за 39,400,000 зл. Рэвізыйны Саюз Украінскіх Коопэратыў выдае 3 украінскія часопісы, вядзе вялікую работу ня толькі эканамічную, але й культурную. Ён утрымлівае 108 земляробскіх інструктараў і аграномаў, каторыя вучаць людзей, як гаспадарыць, памагаюць паляпшаць быт і г. д. Украінскія коопэратывы недапускаюць, каб цяжка запрацаваны украінскім селянінам, работнікам ці інтэлігентам грош ішоў у чужыя рукі, каб Украінцаў выкарыстоўвалі чужыя гандляры й рознага роду спекулянты. Украінскія коопэратывы даюць працу тысячам сваіх людзей.

Вось-жа і нам Беларусам трэба засыпаць усе выбоіны, якія выбіваюць коопэрацыю з правільных шляхоў і з раўнавагі, закладаць і пашыраць коопэрацыю. Мусім заўсёды памятаваць, што коопэрацыя — гэта адзін з шляхоў, які вядзе да перабудовы сучаснага эканамічнага палажэння, што гэта адзін з шляхоў, які вядзе народ да палепшання быту, да лепшага заўтра!... Я. Н.

„Жураўліным шляхам“

Пад такім назовам надовячы ў Вільні выйшаў, дзякуючы падтрыманню прыяцеляў аўтара, першы невялікі зборнік вершаў Сяргея Хмары.

Чытачом „Шляху Моладзі“ імя Сяргея Хмары ведамае ўжо здаўна, з тых ягоных твораў — вершаў і артыкулаў, якія друкаваліся на нашых бачынах. Між іншым ня так даўна ў „Шл. Мол.“ была надрукаваная кароткая аўтабіяграфія гэтага паэта.

Хмара — гэта адзін з тых так многіх беларускіх песьняроў, каторыя, як кажа паэт, атрымаўшы „хрост у выскавай гароце праз краты, праз драты“ йшоў на паэтыцкі Парнас. Хмара яшчэ малады чалавек, а ўжо праседзяў у вастрозе, ды ў Картускай Бярозе каля 9 гадоў. Адбіцьцё гэтага ясна, знаходзім у творах яго. Апісаньне некаторых сцэнаў вастрожных, проста, сьлёзы выціскае на вачах. Вось хаця-б прыточым песьню маці над зыбкай (калыскай):

Калыхала зыбку маці,
калыхала.

— Ой, бяды ня будзеш знаці —
мне паяла.

Будзеш ты вялікім панам
над панамі
у палацы жыць цагляным
са слугамі

Ой, паяла, ой, гадала,
ня мылілась —
у палацах жыву стала
з слугаў сілай.

Мне і дзьверы адчыняюць,
есьці носяць;
абмываюць, адзяваюць,
ў спацыр просяць.

Ды адначна не ўгадала
мая маці:
няма сонка залатога
усьміхацісь.

У іншым вастрожным вершы паэт апісвае вясну:

Зацьвілі за дратамі сады,
вішні ў вэлюм вясельны адзелісь;
чарапахай паўзе гуж гадзін
у маеі бэтановай пасьцелі.

Нібы нечыя мілыя вочы
неба ў люфціку сіняе, сіняе.
І хацелася-б

сіняй тэй плыні
так напіцца, напіцца да схочу.

А ў начы... сны,

манлівыя сны...

Гай зьлёны чаруе, урочыць...

І дзясочыя снія вочы...

Не праснуцца-б...

да іншай вясны!...

Ня глядзячы на цяжкія перажываньні, паэт поўны сілы, веры, ахвярнасьці і энэргіі:

Мы выкуць мусім дні
сэрц нашых жар-вуглямі —
ня мроямі! — рукамі!
Дні нашае вясны.

(бач. 18)

А ці-ж зможа якая
нас, байцоў, злыбда?
Нас прадвеснікаў мая
у зімовых лядах.

Трэба—головы зложым; —
трэба — целам, касцьмі!
Шлях бяздоньням праложым.
Нам палаць, а ня цьміць.

(бач. 27).

Ab Paleśsi na Varšaŭskim bruku

Joś u Polšcy arhanizacyja „Towarzystwo Ziemi Wschodnich“, zložanaja blizu vyklučna z roznych vysokich polskich uradoŭcaŭ. Sioléta ŭ mižčasie ad 5 da 11 červienia arhanizavała hetaje t-va h. zv. „Tydzień Ziemi Wschodnich“, padčas jakoha ładzilisia roznyja zborniki, dzieła „zaznajamleńnia z patrebami“ „ŭschodnich ziemlaŭ“, da jakich, jak viedama, zaličana j naša Vilenščyna, Navahradčyna, Horadzienščyna, Paleśsie i h. d. Kožnaj z hetych krainaŭ pryznačany byli adumysnyja zborniki, a ab kirunku j zmieście hetych zborak šviedčač vykanaŭcy prahramy. Npr. na „Vilenskimi wiečary“ 11.VI vystupali „zespoły młodzieży wiejskiej“ z L. Vałejkam na čale, ideolohičny referat ab Paleśsi (9.VI) čy-

taŭ adv. Skurevič (krasa j hordaś „čyrvonaj Ruży“—?). Jašče vyažniej šviedčač ab kirunku zborak samyja temy referataŭ, jak „Rola Nowogródzczyzny w dorobku kultury polskiej“, „Polesie — przyszła Polska Holandja“ i h. p. Davoli bylo dzieła hetaha pajsci na adnu t-kuju zborniku, kab vyrabić sabie paniaćcie ab usich, jak cełaści. Dla prykladu, choć-by takaja zbornika ŭ Varšavie praznačanaja zaznajamleńniu prysutnych z Paleśsiem.

Nieviałikaja zala klubu čynoŭnikaŭ P.K.O. i taja nia zusim zapoŭniena. A ŭchod volny. Na ścienach pry ŭvachodzie bačany ŭžo dzieści plakat paleskaha pieravoźnika na čaŭnie dušahubcy. Na stoliku kuča prapahandovych drukau. Haspadary zborniki vietla prosiac vyažna ŭpisacca imiem-prožviščam i adresam ŭ pradstaŭleny arkuś. Ūpisyvajuca tudy adnak nia ŭsie. Kruhom hutarka polskaja.

Pa ŭstupnym slovie haspadara

zborniki na trybunu ŭvajšoŭ advokat Skurevič, mužčyna ŭ sile vieku, krychu chramy. Havaryŭ na ŭspomnieniu ŭžo temu: „Paleśsie—budučaja polskaja Holandja“. Dar vymovy vyažny, kali-ž mima ŭsiaho hetaha publika... mała ŭvažnaja, dyk prypisač heta treba tolki nievykanalnaści samoha załažeńnia (asnovy) temy: paraŭnańnia Paleśsia z „polskaj Holandjaj“.

Pramoŭca kaža: polskuju racyju stanu na Paleśsi siańnia reprezentujuć: vojt, palicyja, vučyciel. Dziakujućy im — zabiašpiečana na Paleśsi žyćcio, kraj pakryvajecca sietkaj polskich škol, budavanych kaznoj, samaŭradam, vojskam, Polskaj Maciežaj školnaj, pravodzicca komasacyja j melioracyja. Na dumku pramoŭcy najpilniejšaj potreba j melioracyja, upramysloŭleńnie ziemlarobskich haspadarak i sarhanizavańnie lekarskaj apieki. Až dva razy padčyrkivaje pry hetym

Чуеш? Ці чуеш?! Ідзе пераклічка:
Дзісна і Горадня, Бельск...
Слонім, Палесьсе. Хто іх паліча?—
голас вясковых аселіц.

Плюнулі волавам
ў вочы дзён шалых,
сталлю расплаўленых слоў.
Часу ліхому ў грудзі—кінжалам!..
Трухляць паслаўшы на злом.

З Прыпяці шэрай,
з балотаў,
шувараў

з пушчаў, пружанскіх лясоў;
з Нарачы тоняў, слоніўскіх імшараў,
з бельскіх, браслаўскіх пяскоў.

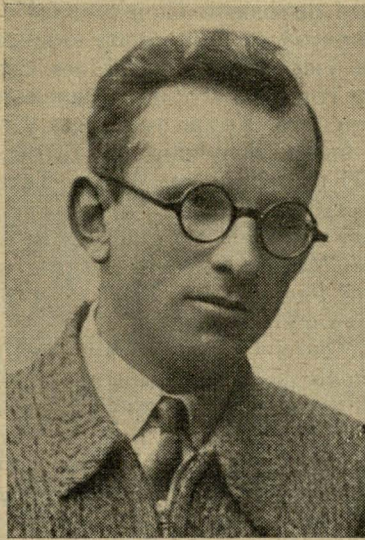
Чуеш, як гойкаюць? То-ж пераклічка!
Моцны мы! Цьвёрды! Жывы!
Цягліцы пружацца, сэрца крынічаць...
Мы-ж — авангард веснавы!

І сапраўды, маладняк беларускі моцны, цьвёрды, жывы, расьце й няўстрымана ідзе наперад, да лепшага заўтра. Сам Хмара так-жа вырас, вырас на паэта, змагара. І дарэмна, праз скромнасьць, кажа ён аб сваёй творчасці, што ёсьць яна „між нарцызаў —асот!“, бяз „жадных правіл, асноваў!“ — С. Хмара ўжо апанаваў усе формы і асновы, свабодна, умела і арыгінальна карыстаецца мэтафарамі. Такой напрыклад звароткі з верша „Палесьсе“:

Трысьціне штось шапоча бадэль
І булькочаць крыніцаў аконцы,
ды у смужных пратоках вады
прыглядаецца, мыецца сонца.

не пастыдаўся-б і найвялікшы паэт. Хмара разьвівае так-жа беларускую літаратурную мову, узбагачае яе, мясцовым бела-

рускім палескім слоўніцтвам, хоць здараюцца часамі й русыцызмы яму, як напр.: *жгуць, зьбяжалася*.

Сяргей Хмара

Агулам Хмара зьяўляецца паэтам сялянска-пралетарскім. Сам ён фактычна вясковы пралетар. І пралетарскасьць праяўляецца ў многіх вершах зьмешчаных у зборніку. Між іншым зьмешчаны ў зборніку вельмі прыгожы верш „Зазванілі“, які прыпамінае крыху польскі верш „O jak poszedł król na wojnę“, аднак ёсьць наскрозь арыгінальны.

Зборнік Хмары, хоць невялікі, але вартасны. Шкада толькі, што амаль зусім не закрануты ў ім на-

цыянальна-беларускія праблемы. Ува ўсім зборніку мы нават не знайшлі ніводнага слова: Беларусь, або Беларус, ці беларускі. Можна гэта некаторым ужо прыелася і ўважаюць парушаньне беларускаенацыянальнае праблемы ў вершах зусім лішнім, аднак, на наш пагляд, у стадыянаперашняга разьвіцьця беларускае нацыянальнае сьведамасьці, беларускае нацыянальнае ідэі, у сучасных нашых абставінах падчыркваньне беларускасьці, беларускае нацыянальнае ідэі патрэбнае ўсюды.

Трэба пры тым сказаць, што хоць Хмара пралетар і хоць тэматыка ягоная пераважна пралетарска-сялянская, аднак вершы ягоныя сваім прыёмам, сваёй формай, мэтафарычнасьцю недаступныя, незразумелыя для шырокіх народных масаў.

„Жураўліны шлях“ — прыгожа, паэтычна гучыць назоў, але жураўлі прылятаюць і адлятаюць, тымчасам Хмара глыбока ўросшы ў беларускія гучы, прабывае ў іх, прабывае ня толькі вясной і летам, як жураўлі ў нашым Краі, але й зімой, цяжкой доўгай зімой. Дзеля таго хацеўся-б пажадаць, каб Хмара не пайшоў жураўліным шляхам, не пакідаў ніколі беларускіх ніў, беларускага грунту, не адрываўся ад яго, не адлятаў на чужыну, а быў заўсёды з сваімі, з сваім Беларускаім народам.

Я—к

pramojca niepraūdzivaš i škodnaš paŕyranaha pahladu, što Palešsie — „kraina borów i moczarów“ — heta byccam vialiki prastor dziela kolonizacyi j asadnictva. Tymčasam na pryhodnaj da abrablańnia ziamli na Palešsi siadzić nia mienš, a moža navat bolš ludziej, čym u centralnaj Polščy. — Što datyča sučasnaha kulturnaha abličča Palešsia, dyk pramojca ab vioscy nie skazaŭ ničoha, a ũ miestach i miastečkach byccam jašče trymajeca „pokast maskoŭski“, pad trymlivany miž inš. Źydamy. Źniac hetu pokast pavinna, pavodle pramojcy, polskaja intelihiencyja, zadańniem jakoj jošć usio Palešsie społščyc, nie dapuskajučy tudy da niadaŭna(?) jšče pranikajučych „uplyvaŭ z poŭnačy j z paŭdnia“*). Zadańnie heta pavinna mieć na voku nia tolki taja polskaja intelihiencyja, jakaja na Palešsi stała

*) Bielaruskich i ukrainskich, choć pramojca hetaha pa imieni nie nazvaŭ.

Źyvie, ale tak-ža j taja, jakaja tudy jedzie časova, napr. na letni adpačynak ci choć-by na niedaloki „Paleski Kirmaš“ u Pinsku. „Na skromnuju dumku“ pramojcy Polšč musić społščyc Palešsie j „zrabić z jaho takuju krepašć (bastjon) polskašci na ũschodzie, jakoj jošć Pamorje na zachadzie“.

Mlaŭkija vopleski j adnačasna aŷyŭleńnie. Usie čakajuć druhoj čašci zborni — koncertu: u afišach na vulicy j u presie padadzięna, što budzie špiavać Zabejda-Sumicki. Na zalu ũlivajeca novaja chvala publiki, jakaja praz uvieš čas referatu stajała na kalidorach i ũ sumieŷnych pakojach.

— A-a-a...Dyk hetaŷ nie Zabejda.

— Zabejdy nia budzie, jon ciapier jakraz špiavaje ũ radyjo.

— Dyk niama čaho čakać, idziom.

— Ale raz uŷo siadzim tut, dyk pačakajem. Kali ũ prahramie skazana, što budzie Zabejda, dyk chiba-ŷ što budzie.

Siarod ahulnaj mitušni na zali. asabliva z-zadu, vychodzić niekaliki čalaviek na kalidor.

U miŷčasie nieznajomy špiavak pačynaje špiavać. U pieršuju čarhu jdzie ... „Prima vera“...

— Što? Pa jakomu heta?

— Paitaljansku. Ale što heta maje supolnaha z Palešsiem?

— Nie, heta pa-balandzku (bo Palešsie — heta „polskaja Halandyja“) — padskazvaje niejki muŷčyna, jaki ceły čas usio staranna niešta sabie zapisvaje i kista ũšmichajeca.

Nastupnaja piešnia: „Ja Cie kocham“, takaja samaja „paleskaja“, jak i pieršaja, — dobra tolki, što na joj končylisia vystupleńni „holendra“. Ale zaraz estrada ũznoŭ zapoŭnilasia. Zamieš adnaho stajali uŷo čatry, a piaty sieŭ pry pianinie. Pačynajuć. — Što? —

— „Kujawiaczek“.

— „Aleŷ na Bogal Co ma piernik do wiatraka? Gdzieŷ to Polesie?“ —

Сталіца Беларусі—Менск

Менск — сталіца сучаснай Савецкай Беларусі. Менск—сталіца і будучай вольнай і незалежнай Беларусі.

Менск—гэта сэрца беларускага народу, ад якога па ўсім жывым народным арганізме разыходзяцца артэрыі культурных плыняў. Без увагі на тое, у чых-бы ён руках не знаходзіўся, у бальшавіцкіх ці царскіх, турэцкіх ці нямецкіх, — усёроўна Менск застанеца Менскам, свойскім сэрцу Беларуса.

Вось-жа выходзячы з гэтага становішча, што ўсё беларускае зьяўляецца нам блізкім і родным, мы пастанавілі бліжэй пазнаёміць нашых чытачоў з гарадамі беларускага краю. Прыступаем такім чынам да кароткага перагляду гарадоў Савецкай Беларусі ў плошчы гістарычнай і сучаснай, да якіх нажалі сяньня ня маем ніякага доступу.

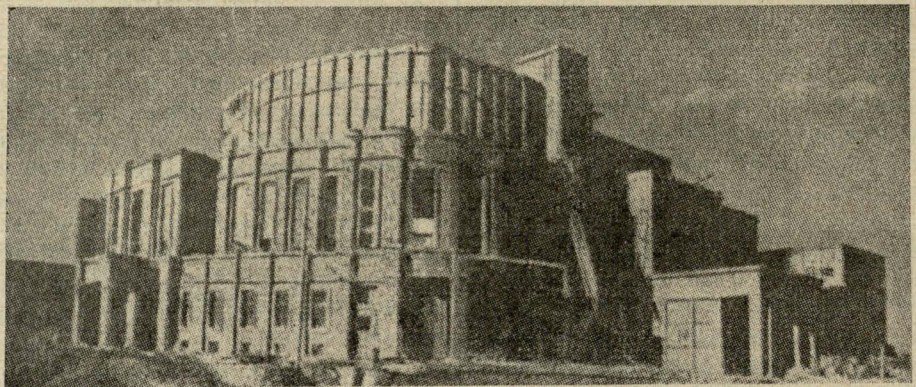
Перадусім пазнаёмімся з Менскам, каторы разлэгся па абодвых баках рэчкі Свіслачы, якая ўпадае ў Бярэзіну. Зьяўляецца ён вузлавым пунктам жалезных дарог, Заходняй і Беларускай, распаложаным у 48 кілёмэтрах ад савецка-польскай граніцы. Менск ёсьць даволі старым беларускім горадам. Першыя летапісныя весткі аб ім знаходзім у палавіне XI веку (1066 г.). Выпадкі ваенныя на рацэ Нямізе выразна апісаныя ў старым літаратурным творах „Слова аб палку Ігаравым“.

У працягу многавяковай гісторыі Менск быў руйнаваны ваеннымі паходамі. Пачаткава Менск належыў да Полацкага княжства, але ўжо з 12 стаг. стаецца стольным горадам асобнага удзельнага Менскага Княжства, якое ў 1326 г. было далучана да Літвы. У 1505 г. напалі на Менск Татары і разбурылі яго дашчэнту. У 1793 г. разам з беларускімі землямі Менск быў захоплены царскай Расеяй, а ў 1796 г. стаўся губэрнскім горадам.

Менск ня маючы ані вялікай колькасці насельніцтва, ані буйнейшага промыслу, нічым не вызначаўся ад іншых малых гарадоў, якія гралі ролю толькі адмін. асяродкаў. Царскім уладам, якія праводзілі колёніяльную палітыку на забраных землях, і ў галаву ня прыходзіла, каб край разбудовываць эканамічна, а гэтым самым і гарады. Такім чынам Менск быў правінцыянальным губэрнскім горадам, які шмат горш выглядаў ад Вільні. У 1856 г. у Менску налічвалася 24 тыс. насельніцтва. Але ў 1871-73 г. праводзяцца тут дзеве жалезныя дарогі: Маскоўска-Берасьцейская і Лібава-Роменская. З гэтага часу пачаў Менск пакрысе расьці і разьвівацца. Праз Менск правозіцца збожжа, дрэва на Заход Эўропы. З Заходняй Эўропы праз Менск ідуць у Расею мэталёвыя вырабы, мануфактура і г. д.

Дзякуючы гэтаму пачалі паяўляцца гандлёвыя прадпрыемствы, пачало разьвівацца дробнае рамесніцтва і г. д. Але агулам Менск быў горадам беднаты жыдоўскай і хрысьціянскай, дзеля чаго тут яшчэ перад вайной быў

Будынак Беларускага Дзяржаўнага Тэатру Опэры і Балету ў Менску

Будынак Беларускага Дзяржаўнага Тэатру Опэры і Балету ў Менску

niechta mietka z publiki zaciemiū.

Jak končyli „Kujawiaka“, dyk pačali: „Maciej! Coo? Dokąd jedziesz? Mnie wezmiesz? Buziaka das?“ i h. d...

Publika vidavočna nieciarplivitasia: šum, šorach noh, hutarki... Ale ūsio končycca. I „Dziarscy chłopy“ vychodziać (tak nazyvaŭsia heny kvartet, zložany z „chłapcoŭ“, z katorych koźnamu saračnia napeŭna daŭno ūžo stuknuła) vietła kłaniajučysia. Za imi padyjmajecca j publika. Až raptam—stop!

Usie siadajuć na miesca. Napłyvuajuć novyja ludzi z kalidoraŭ. Na estradzie stanuŭ elegancka apranieny, lohka ūšmichnuty vysoki mužčyna ū sile vieku. Publika bje ū dałoni.

— Zabejda?.. Zabejda!..

— Heta-ž Zabejda!..

— A a-a, nareščie, nu pasłuchajem.

Zala dalej bje vopleski. Špiavak daje znak rukoj, što choča

niešta skazać. Zala moŭknieć

— Zašpiavaju piešniu, jakuju ja sam zapisaŭ ad svaje maci ū Kosaŭskim paviećie na Palešsi,— „Małady dubočak“, u apracavaŭni praf. Kazury.

Pačynaŭ. Lijecca piešnia, choć zrazu čuvać, što mała dla jaje pierapoŭnienaje zali. Publika spačatku vyloŭlivaje słovy piešni j tłumačyć ich na polskuju movu.

— „što?“ — Ale-ž na Palešsi kažuć „ščo“? A „što“ — heta ūžo Mienščyna.

— Heta pabielarusku!..

— Dyk-ža na Palešsi j havorać pabielarusku.

— O, vybačajcie!.. Pasłuchajcie, jak havorać na paŭdnia ad Bierasčia.

— Bo tam užo paŭdzionnaje Palešsie z ukrainskim nasielnicत्वam, a tuť, na poŭnačy, nasielnicत्वa białaruskaje!..

— Słuchajcie, cicha!..

Ūsio pamału moŭknieć, a choć

u zali stanovicca dušna, to adnak vyhladaje, jak byccam publika zamierzła, ci zakamianieła. Cišynia, choć makam siej... Lijecca tolki piešnia... Končycca, bura vopleskaŭ.

— A ciapier na źmienu zašpiavaju piešniu krychu viesialejšuju: „Lacić saroka“. — I ūžnoŭ cišynia, što čuvacca navat bićcio sobskaha pulsu. Končycca!..

— Bis, bis... bis.

Na pieršy ahoń idzie „čamuž mnie nia pieć?“ I koźny mimavoli pierachilajecca napierad, kab lepš čuć, kab nie ūranić nivodnaha słowa, usie naraz byccam chacie-li-b uchłynuć u siabie čutyja huki j słovy piešni. Ūzdym raščie ūžo nia minutami, ale sekundami. Končycca piešnia, a jej u adkaz, byccam hrad, syplucca vopleski.

— Bis, bis, bis!..

Artyst varočajecca na scenu, vopleski jašče bolšyja!..

— Jašče, jašče!..

Гдзе жніво...

Сакочуць конікі... Бялеюць жыта нівы...
Павісла духата над гонямі палёў...
І мошак сьвет зьвініць дакучлівы, гульлівы,
і калываюць ветрыка павевы
чароўны сьвет вусатых, цяжкіх каласоў.
Бульбы красуюцца, узорныя палосы
аўсоў зялёна-сівых, жоўтых ячмянёў;
гарох кішыць ад красак матылёў
і не падняць вачэй на сінія нябёсы.

Я. БРЫЛЬ

добры грунт да работы сацыялістаў розных адценкаў.

У 1897 г. Менск меў 85 тыс. жыхароў, а ў 1920 — 104 тыс.

Як бачым, Менск паступова разрастаўся й побач з Вільняй станавіўся цэнтрам беларускага палітычнага й культурнага жыцця. Тут адбыўся ў 1917 г. Усебеларускі Кангрэс, а 25 сакавіка 1918 г. у Менску Беларусь была абвешчана вольнай і незалежнай народнай рэспублікай.

Пасьля захоплення бальшавікамі усходня-беларускіх зямель — Менск становіцца цэнтрам — сталіцай Савецкай Беларусі, дзе гуртуецца ўсё жыццё палітычнае й культурнае. У такіх абставінах — хаця-не-хаця Менск мусіць разьвівацца. І ўжо паводле перапісу з 1926 г. Менск меў 121 тыс. жыхароў, а у 1933 г. — 180,9 тыс. Нацыянальны склад насельніцтва у 1933 выглядаў гэтак: Беларусаў каля 42 прац., Жыдоў — больш 40 прац., Расейцаў каля 10 прац., Палякоў каля 3 прац. і інш. каля 5 прац. Па-

водле перапісу з 1939 г. у Менску насельніцтва ёсьць ужо больш 240 тыс.

Новы, сучасны Менск стаўся так-жа цэнтрам прамысловым Беларусі. (У менскім промысле працуе больш 35 тысяч рабочых.) Тут пабудавана цэлы рад машынабудаўляных і мэталёваабробных заводаў і фабрыкаў. Вырабы Менска шырока разыходзяцца ня толькі па ўсім Савецкім Саюзе, але масава экспартуюцца й заганіцу. Менск, між іншым, вызначаецца вялікім вырабам скураў розных сартоў.

Менск разросься і ў вялікі цэнтр культурнага жыцця. Ёсьць там цяпер 45 школаў з лічбай вучняў больш 30 тыс. і больш тысячы вучыцляў. Горад утрымлівае 85 дзіцячых садоў. У Менску існуе Акадэмія Навук, 12 вышэйшых навуковых устаноў, 18 тэхнікумаў, 7 рабфакаў і 12 фабрычна-завадзкіх школаў.

Сяньняшні Менск разбудаваны да непазнаньня. Уздоўж магістралі Барысаўскага трахту цяг-

нецца аграмадны будынак Акадэміі Навук Б. С. С. Р., клінічны гарадок, Палітэхніка, Дом друку і інш. У цэтры гораду пабудаваны новы гігант-дом 11-ці паверхавы, упрыгожаны мармурам на вонкі, гэта дом Ураду БССР. Насупроць камплексу будынкаў Унівэрсытэцкага гарадка. Далей будынак Дзяржаўнага Банку, дом чырвонай арміі, вялікі будынак Тэатру Опэры й Балету, Бібліятэка і шмат іншых. Апрача таго, замест даўнейшых брукаваных нячэсаным каменем, а пераважна небрукаваных вуліц — сяньня Менск асфальтаваны. Замест даўнейшай конкі — сяньня электрычная энэргія гоніць па ўсім Менску сучасныя эўрапейскія трамваі. Замест вазынікоў на худых конях, пасажыраў возяць лёгкавыя аўтамашыны. Пры тым сады й паркі Менска даводзяцца да эўрапейскага выгляду. Сьвіслач прыводзіцца да прыгожага выгляду дзякуючы рэгуляцыі берагоў.

Усё гэта добра. З усялякіх здабыткаў, гаспадарч. і культурных ў Сав. Беларусі, мы шчыра цешымся, але адначасна глыбока смуцімся, што Сав. Беларусь знаходзіцца пад чужым ярмом і ня мае ніякай магчымасьці на поўнае палітычнае, культурнае й гаспадарчае разьвіцьцё.

Ня маем таго, што здабылі нашыя суседзі, якія разам з намі цярпелі ў царскай няволі.

А. Полацкі

— „Lavonicha.“

— А, hetu užo znamem, znamem.

І nie zvažajučy na heta „znamem“, hrymnuła pry kancy takaja bura vopleskaŭ, što zdavalasia rassadzić ścieny zali j cełaha domu. Artyst musiŭ viarnucca, kab jašče adspiavać piešniu „Cieraz sad vinnahrād“, a pašla, ci lepš skazać pa bury vopleskaŭ, jakaja vubuchła pa hetaj piešni, — jašče adnu — „Kukavała ziazulka“

Publika chvylujecca, choča ūsciaž novych i novych „datatkaŭ“. Heta adnak užo nieŭmahatu artystu, jaki j tak u „datatku“ daŭ dvojčy hetulki, kolkі было pradbačana ŭ prahramie.

Na estradzie zjaviŭsia jšče haspadar zborniki, kab padziakavać prysutnym za... prysutnaść, kab apraŭdacca z „Prima vera“ i іншых niepaleskich numaroŭ prahramy i kab zaprasić u siabry samaha „T-va Rozvoju Ziem Ūschodnich“. Ūsio heta adnak čuli tolki apoš-

nija z tych, što nie pašpieli jšče vyjści z zali. Tamu nia dziva, što ūsie minajuć stoł, z-za katoraha zaprašajuć da zapisu, i vychodziać aŭ na vulicu, kab pravieści ci pahutaryć z vykanaŭcami prahramy zborniki. Chutka prachodziać „dziarscy chłopcy“, valniej za imi, u tavarystvie troch kabiet, prachodzić adv. Skurevič. Zabejdzie Sumickamu zaharadziła darohu hramada maładych chłopcoŭ, jakija z artystam ab niečym żyva havorać. Chłopcy — adzin u adnaho: usie rosłyja, strojnyja, viasiołyja. Heta, akazvajecca, bielaruskija studenty z Varšaŭskich vyšejšych školaŭ. Jany z aŭišaŭ i hazet daviedalisia ab vystupleńni Zabejdy j pryjšli jaho pasluhać, a pasluhaŭšy — padziakavać. Jość siarod ich i aŭtentyčnyja paleški j jany najbolš radyja, što pačuli svaju rodnuju paleska-bielaruskuju piešniu ŭ tak mastackim apracavańni j vykanaŭni. I nie darma.

* * *

Skončyŭsia „tydzień“. Paplyvuć chiba-ž „na ūschod“ masavyja ekskursii, kab tut zakładać asnovy pad „krepašć polščyny“, ab čym u „tydni“ cely čas havaryłasia j zaklikałasia. Nie piaršynia heta. A ūschod“, asabliva „ūschod“ paleski, jak byŭ, tak i astaŭsia samym saboju, pa misyjanerach-ža ślady nie astajuca. Rana siańnia chiba jšče havaryć, jakaja budučynia hetaha „ūschodu“. Dźvie rečy adnak pry hetym treba pamiać: 1. što „ūschod“ hety nia jość „ničym“, što na im sprad viakoŭ żyvie narod i to żyvie tak husta, jak redka dzie ŭ іншым miescy na śviecie, i 2. što hušciejšaje zasialeńnie ūschodu mahčymym było-b tolki tady, kali-b niaŭžytki hruntu stalisia ūradžajnymi polami j sie- nažaciami.

B. spad Varšavy.

Біларуская chronika

Novaja bielaruskija dachтары. U kancy m-ca červienia siol. končyli navuki na medycynskim fakultecie Vilenskaha Universytetu j atrymali diplomy lekarau studenty Bielarusy: Mikalaj Ščors i Vitaŭt Tumaš. Novych bielaruskich dachtarou vitajem i žadajem dalejšaje karysnaje pracy na bielaruskaj adradženskaj nivie!...

Viečar bielaruskaje litaratury ŭ Sajuzie Polskich Litaratarau u Varšavie. 3.VII siol. u Varšavie ŭ Sajuzie Polskich Litaratarau adbyŭsia viečar pryšviečany bielaruskaj litaratury. Viečar pačau pramovaj staršynia polskich litaratarau, viedamy piśmieŭnik F. Geotel, jaki vyraziu žal, što dasiol polskija litaratary nie paznajomilisia bližej z litaratarami bielaruskimi j ichniaj tvorčaścij, a tak-ža vykazu pažadanie, kab stalasia heta ŭ najbližešym časie. Referat ab bielaruskaj litaratury pračytaŭ Giŭka. Pašla vystupaŭ Maksim Tank, katory paračatku pračytaŭ vierš J. Pušcy da paetaŭ Uschodu i Zachodu, a dalej recytavaŭ svaje tvory pabielarusku i ŭ pierakładzie na polski jazyk. Viečar hety, na jakim była žviernuta asablivaja ŭvaha na tvorčaść Maksima Tanka, vyklikaŭ siarod polskich litaratarau vialikaje zacikaŭleŭnie.

Karta bielaruskaha jazyka. „Бел. Фронт“ (№ 13 z 1.VII.39) nadrukavaŭ piśmo dr. J. Stankieviča, u jakim vyjaśniaje jon, što zahranicaj vydaŭ chtości „Kartu bielaruskaha jazyka pavodle dr. J. Stankieviča,“ adnak dr. J. St. u hetaj karcie bačyc roznyja niedachopy.

Šved ab Bielarusi. Švedzki vučony dr. Colliander vydaŭ siioleta knižku ab pałasie ŭschodnia-eŭrapejskich narodaŭ, u jakoj mnoha miesca pašviaciŭ Bielarusi i bielaruskaj nacujanalna-adradženskaj problemie.

Bielarusy ŭ Francyi pracujuć. Jak pišuć hazety, bielaruskaja emihracija ŭ Francyi, nia hledziačy na svaje ciažkija žyćciovyja emihranckija, abstaviny, pravodzić davo li vialikuju pracu. Biel. emihranty ŭ Francyi, jak viedama, majuć svaju arhanizaciju „Bielaruski Chaŭrus,“ jakaja mieścicca ŭ Paryży i maje 4 addziely na pravincy; la-dziać roznyja kursy; vydajuć časapišy: „Recha“ i „Biuleteŭ“; załažyli nievialikuju drukarniu j biblijateku, pašyrajućy luboŭ da svaje biel. kultury j rodnaha kraju. 23 IV.39 u „Biel. Chaŭrusie“ ŭ Paryży re-

Стрэлы, якія выклікалі Сусьветную Вайну

Сёлета 28-га чэрвеня мінула якраз 25 год, як у Сараеве быў застрэлены аўстрыяцкі насьледнік архікнязь Франц Фэрдынанд і ягоная жонка Софія. Факт гэты быў беспасярэдняй прычынай, якая выклікала Сусьветную Вайну, а стаўся ён у гэтых абставінах. Аўстрыя мела ў сваіх граніцах і пад сваёй уладай частку сэрбскага народу, а рэшта Сэрбаў жыла ў сваім незалежным гаспадарстве. Ясна, Сэрбам у Аўстрыі жылося ня добра і яны маючы падтрыманьне з свайго гаспадарства змагаліся заўстрыяцкай няволяй рознымі спосабамі. Між іншым паўстала нелегальная тэрорыстычная арганізацыя „Чорная Рука,“ якая пастанавіла забіць аўстрыяцкага насьледніка Франц Фэрдынанда, як прадстаўніка тае аўстрыяцкае палітыкі, якая душыла Сэрбаў. Выкананьне забойства было даручана друкару Габріновічу. Калі-б яму не ўдалося, тады меў гэта зрабіць студэнт Прынціп, або тэрорыст Краніцэвіч у сэрбскім месце Сараеве, куды князь Фэрдынанд прыехаў на сьвяточнае прыняцьце. Кожны тэрорыст стаў у іншым месцы на вуліцах, якімі праяжджала князьёўская пара са сьвітай. Першы кінуў бомбу Габріновіч, аднак яна не папала ў князя, а раніла генэрала Пацёрка і графа Меріці. Ня стрымала гэта паездкі князя. Ён

daktar M. Abramčyk pračytaŭ referat na temu: „Bielaruś u minušyčynie j sučasnaści.“

Bielarusy na suśvietnaj vystaŭcy ŭ Amerycy. U Amerycy adbyvajecca vialikaja suśvietnaja vystaŭka kultury, u jakoj pryjmajuć udziel badaj usie dzjaržavy švietu, a miž imi i SSSR. I voś dziŭna, što kali Bielarusy j Ukraincy pačali arhanizavać svajo vystupleŭnie na vystaŭcy, kab pakazać švietu svaju pryhožuju piešniu j tancy, savieckaje pradstaŭnictva rašuča zapratabavaŭ pie-rad kiraŭnictvam vystaŭki suproc vystupleŭnia Bielarusau i Ukraincaŭ. Tady Bielarusy, Ukraincy j Armianie supolna sarhanizavali svajo vystupleŭnie, pa-za vystaŭkaj, jakoje prycahnuŭla bolš 15 tysiač narodu j zdabyŭo ahulnaje pryznaŭnie.

Z vydavieckaje nivy. Vyjšau z duku i pradajecca zbornik vieršau S. Chmary p. n. „Жураўліным шляхам“. Vyd. S. Siniaka. 32 bač. Z padabiznaj paeta. Cana 50 hr.

прыказаў далей ехаць. Але трывала гэта нядоўга, бо зараз-жа падбег да князевага аўтамабіля студэнт Прынціп і меткімі стрэламі палажыў трупам князя і ягоную жонку. Трэці тэрорыст ня меў ужо чаго рабіць. Забойцаў тут-жа арыштавалі і пасля за-судзілі на вечнасьць у вастрог, дзе яны памёрлі ад сухот.

Забойства князя Фэрдынанда выклікала вялікі зрух. Аўстрыяцкі ўрад, хочучы памсьціць сьмерць свайго князя, захацеў падпарадкаваць сабе ўсю Сэрбію і паставіў ёй такое дамаганьне—ультыматум, якога яна не магла споўніць. Дзеля таго абвесьціла Сэрбію вайну. Па старане Сэрбіі стала Расея, за Аўстрыю-ж узялася Нямецчына, а далей умяшаліся іншыя гаспадарствы. Гэтак пачалася Сусьветная Вайна.

Але стрэлы 28.VI.1914 г. у Сараеве былі фактычна толькі іскрай да вайны, бо прычынаў яе было ўжо і перад гэтым шмат. Ваеннае напружаньне цягнулася ад 1908 г. Яго стварылі палітычна-эканамічныя і нацыянальныя адносіны ў Эўропе. Стварыў яго імперыялізм, захопніцтва, эўрапейскіх вялікадзяржаў, якія зброіліся адны перад другімі, страшылі ўзаемна сябе манэўрамі, мабілізацыямі, аж урэшце схапіліся да страшэннае барацьбы.

Калі глядзець на сяньяшныя палажэньне ў Эўропе і параўняць яго да палажэньня з прад 1914 году, дык яно надта падобнае. Можна нават сяньяшныя напружаньне ў Эўропе і падрыхтоўка да вайны ёсьць большыя, чымся былі ў 1914 г., адно толькі ня выбухла яшчэ тая іскра, каторая можа нанова запаліць увесь сьвет.

У Сусьветнай Вайне, якая трывала 4 гады, зьгінула 10 мільёнаў чалавек і каля 20 мільёнаў асоб сталася калекамі. Ведамы статыстык Вайтынскі кажа, што калі-б труны забітых паставіць адна каля другой, то занялі-б яны 10 тысяч кілямэтраў, г. зн. больш-менш такую дарогу, як з Бэрліна ў Уладывасток. Адначасна Сусьветная Вайна прычынілася да таго, што многія паняволеныя народы змаглі ськінуць ярмо чужацкае няволі і стварыць свае незалежныя гаспадарствы. І так паўстала: Польшч, Літва, Латвія, Эстонія, Фінляндія і інш. Стараліся выкарыстаць адпаведны ваенны і пасляваенны час і

ШТО ЧУВАЦЬ

— У канцы м-ца чэрвеня разыйшліся чуткі, што Нямеччына прыгатаўляе на 2 ліпня пераварот у Гданску, у часе якога Гданск меў далучыцца да Нямеччыны. Такія чуткі, ясна, выклікалі напружаньне ня толькі ў Польшчы, але й заганіцай. Нямецкая прэса чуткі гэтыя запярэчыла, а англійская, французская й польская цьвердзяць, што Гітлер у апошнюю хвіліну стрымаў пераварот, бо пераканаўся, што Англія, Францыя пастанавілі аружна памагчы Польшчы ў выпадку нападу на Гданск. Аб помачы Францыі зрабіў заяву французскі мін. Боннэ, аб помачы-ж Англіі гаварыў пасья (10.VII) ангельскі прэм'ер Чэмбэрлен. Цікава аднак, што Чэмбэрлен паклікаючыся на словы канцлера Гітлера й мін. Бэка многа гаварыў аб патрэбе мірнага вырашэньня гданскае праблемы. Міма таго, што ў Гданску пераварот не адбыўся, прыехала туды многа г. зв. турыстаў, пераадзеты па цывільнаму гітлераўскіх штурмавікоў; дастаўлена так-жа туды шмат аружжа й Гданск украпляецца, арганізуючы ахвотніцкі корпус, які ўжо налічае некалькі тысяч мужчын. 25.VIII прыяжджае ў Гданск нямецкі ваенны карабель „Кознігсбэрг.“ Але ўсё-ж такі й у справе Гданска й агулам у палітыцы наступіла маленькае адпружаньне. Як доўга гэта будзе трываць, няведама. Некаторыя кажуць, што адпружаньне патрывае цэлае лета, пакуль будзе жніво, а пасья — пад канец жніўня й уверасьні — пачнецца аканчальная разыгрыўка. Дзеля таго ў Францыі, Англіі, а так-жа і ў Польшчы ў прэсе паяўляюцца заклікі да насельніцтва рабіць запасы прадуктаў, каб на выпадак вайны ня было нястачы ежы.

Беларусы, каб стварыць сваё незалежнае гаспадарства. Нажаль Беларусам гэта не ўдалося. Сусьветная Вайна змяніла ў Эўропе граніцы не да пазнаньня. Дзеля таго, кожны сьледзячы за цяперашнім напружаньнем у палітыцы і ваенных падрыхтоўках, мімаволі пытаецца, а што-ж прынясе новая, будучая сусьветная вайна?...

З. Б.

— Хоць наступіла адпружаньне, але палітыкі ўсцяж радзяцца, адбываюць розныя паездкі. Між іншым 5.VII прыяжджаў у Нямеччыну й быў там 5 дзён баўгарскі прэм'ер Кіосэванов. Справа ў тым, што Баўгарыя хоча, каб Румынія аддала ёй правінцыю Добруджу, Грэцыя — Тракію, а Югаславія — частку Македоніі. Нямеччына баўгарскія дамаганьні падтрымлівае, бо яны разьбіваюць еднасьць усіх гэтых балканскіх гаспадарстваў, якія хоча сарганізаваць Англія й Францыя, ды разам з Турэччынай накіраваць іх супроць Нямеччыны й Італіі. У сувязі з паездкай Кіосэванава разыйшліся погаласкі, што Баўгарыя далучаецца да восі Бэрлін-Рым. Аднак Кіосэванов, едучы ў Бэрлін, заяжджаў у Югаславію да князя Паўла на нараду й пасья вяртаючыся зрабіў тое самае, а прыехаўшы ў сваю сталіцу заявіў, што Баўгарыя ня прыступае да ніякага блёку, ані восі, і займае становішча нэўтральнае. — Югаславіянскі-ж князь Павал, каторы ня так даўна гасьціў у Бэрліне, у хуткім часе мае ехаць у Лёндын і Парыж.

— Італіянскі міністр заграничных спраў Чыано 10.VII. прыехаў у Гішпанію. Спатыкаў яго ген. Франко вельмі ўрачыста. Адначасна было прыгатавана й іншае прыняцьце: каля Саляманкі быў узарваны склад пораху, ад чаго згінула 80 асоб і 1500 ранена, больш 1000 дамоў зусім разбурана; былі ўзрывы бомбаў і ў іншых месцах; шмат дзе былі й забурэньні. Арганізавалі ўсё гэта быццам праціўнікі ген. Франка і гішпанска-італьянскага паразуменьня. Гішпанія пакуль што не прыступіла да восі Бэрлін-Рым, хоць гэтага ў часе паездкі мін. Чыано шмат хто спадзяваўся. Нават Франко заявіў прадстаўніком прэсы, што на выпадак вайны Гішпанія будзе старацца быць нэўтральнай. Англія й Францыя хочучы перацягнуць Гішпанію на свой бок, тым больш, што Гішпаніі патрэбная грашовая пазыка на адбудову краю, а грошы маюць Англія й Францыя. Аднак ген. Франко моцна ўсё-ж зьвязаны з Нямеччынай і Італіяй, хоць да іхняй восі афіцыйна ня прыступіў.

— На Далёкім Усходзе Кітайцы далей непаддаюцца, а ў многіх мясцох нават наступваюць на Японцаў.

— У Тьентсіне пасья малага адпружаньня адносіны англійска-японскія йзноў завастраюцца. Японія ўсякімі сіламі стараецца выціскаць Англію з Кітаю. Кажуць некаторыя, што Японія гэта робіць на просьбу Бэрліна, каб разьбіваць увагу й сілу Англіі.

— Японска-бальшавіцкія баі на граніцы манджурска-мангольскай далей ідуць і завастраюцца. Хто іх пачаў, дасюль ня выясьнена. Адны кажуць, што бальшавікі, каб памагчы Чан-Кай-Шэку, адцягваючы японскія сілы з кітайскага фронту, а другія — што Японія, каб страшыць бальшавікоў пры перагаворах з Англіяй і Францыяй у справе саюзу. Другі пагляд прадстаўляецца непраўдападобным, бо наступ Японіі ў Тьентсіне й агулам у Кітаі на Англіяцаў і іхнія інтарэсы, а так-жа наступ на бальшавікоў панукае Англію й СССР да хутчэйшага падпісаньня саюзу.

— Тымчасам Англія, Францыя й СССР ніяк ня могуць дагаварыцца. Саветы ўсцяж высоўваюць новыя дамаганьні. Некаторыя кажуць, што СССР цяпер ня хоча рабіць ніякага саюзу, а зробіць гэта ў часе вайны, каб лепш тады скарыстаць і каб у аслабленых вайной гаспадарствах заводзіць камуністычны лад.

— Парлямэнт Злуч. Штатаў Амэрыкі пастанавіў, што Злуч. Штаты пакуль што будуць нэўтральнымі, а як будзе пасья, пакажа будучыня.

— Англію ўсцяж непакояць Ірляндцы, робячы розныя шкоды, выклікаючы пажары, кідаючы бомбы і г. д. Ірляндцы дамагаюцца, каб англійскае войска пакінула іхні край. Ірляндцам у сабатажы быццам памагае Нямеччына.

— Адносіны англійска-французскія што раз больш збліжаюцца. Дайшло ўжо да таго, што англійскае войска прыяжджае ў Францыю на манэўры. Бралі так-жа Англіяцы ўдзел у нацыянальным сьвяце Францыі 14.VII, якое адбылося вельмі ўрачыста.

— З Літвы прыехала на два тыдні ў Польшчу на экскурсію група літоўскіх публіцыстаў, якія адведваюць усе галаўнейшыя асяродкі, знаёмячыся з польскім жыцьцём.

Купальскі вечар

Таранды, Дзясенскі пав. Паміма таго, што моладзь наша жыве без арганізацыі, аднак часамі ладзяцца ў нас розныя традыцыйныя сабранні, вечарыны, у часе якіх адбываюцца танцы, сьпевы, а нават дэкламацыі вершаў, і такім чынам праводзіцца час даволі культурна.

Сёлета прышлося мне быць на Купальскім вечары ў Тарандах, дзе была сабраўшыся моладзь на чыста вымеценым панадворку аднаго хутарскага гаспадара і прыгожа праводзіла чароўную кунальскую ноч. Хлопцы запалі веху, дзяўчаты-ж пры ёй сьпявалі купальскія песні, ды так неяк дабраліся, што сьпеў у іх выходзіў ня звычайна прыгожа. Найлепшае ўражаньне й захапленне было тады, калі сьпявалі старыя беларускія песні, у якіх успамінаўся слаўны наш Полацк. Вось адрывак з аднае песні:

А на гарэ царкоўка,
Ды на вярку крыжоўка,
Там сядзіць ластоўка,
Яна сядзіць высока,
Яна відзіць далёка,—
Што ў Полацку дзеіцца,
Аж сем мальцаў жэніцца..

Таксама вельмі прыгожа была адсьпявана песня: „Ой ляцелі гусі“.

У перарывах сьпеву адбываліся танцы, так што вечар прайшоў вельмі міла й весела. Наша моладзь усюды й заўсёды павінна любіць і шанаваць свае беларускія песні, а гэтым самым

здобудзем сабе й свайму народу сярод культурных людзей пашану й славу.
Г. Д.

Pan jedzie na mużyku...

Мораč, Ніяшвіскі пав. У hetым ho-dzie, jak i zašisody, pany na čale z Ra-dzivilam ładzili ũ našaj pušcy palavañnie. Ab tym, jak jany pili j hulali, pišac nia budu. Heta koždy dobra viedaje. Ja api-šu adzin sumny abrazok, jaki byŭ u ča-sie hetaha palavañnia. Było heta tak: adzin puzaty pan niejак adbiŭsia ad sva-jej kompani i apynuŭsia miž sialan-hancoŭ. Panskaje tavarystva pryšlosia jamu da-haniač praz bałota, u jakoje panu nie chaciełasia ležci. Tady jon naniaŭ sьbie za załatoŭku sialanina, sieŭ jamu na kark i toj, ablivajučysia potom, pavałok jaho na druhi bok bałota...

o:o

Chłopcy z našaj wioski pracowali j pracując na kalejcy pry hruzcy kałod. Pracę hetu atrymali jany ad nadleśnictwa. Hruzka — heta praca wielmi ciężkaja, za jakuju należała-b robotnikom atrymli-vać adpaviednuju płatę. Ale, naźal heta-ha nіama. „Našyja“ pany ličac i placiac za robotę tak, jak chočuc, i dzieła taho ludziam dziełca nia raz vialikaja kryŭda.

Ahułam na wioscy sialanam ciężka żyviecca, dzieła taho musim šukać vy-chadu, musim imknucca da palepšañnia svajho bytu ũsimi siłami, zdabyvajučy ašvietu, arhanizujučysia j stojka tryma-jučysia svajho nacynanahna bielaruska-ha hruntu.

M. Rancavj

Беларуская Філія Дзяржаўнай Гімназіі ім. А. Міцкевіча ў Вільні

Адрас: Wilno, ul. Dominikańska 3/5.

Гэтым абвясчаецца, што 29 жніўня 1939 г. пачнуцца ўступ-ныя экзамены ў Віленскую Беларускаю Дзяржаўную Гімназію

В а р у н к і п р ы й м а:

У I клясу прыймаюцца хлопцы й дзяўчаты, якія: 1) маюць ня менш 12 і ня больш 16 гадоў і 2) скончылі 6 (шэсьць) ці 7 (сем) аддзелаў пачаткавай школы.

Пры паступленьні ў I клясу кандыдаты(кі) здаюць праверачны экзамін з польскае мовы, беларускае мовы, матэматыкі, гісторыі, географіі й прыроды. (Пры экзамене з беларускае мовы трэба ўмець чытаць і пісаць).

У II і III клясу прыймаюцца дзеці на падставе экзамену з усіх прадметаў у аб'ёме праграмы I і II клясы гімназіі.

Заявы прыймаюцца да 29 жніўня 1939 г. Да заявы трэба далучыць: 1) мэтрыку, 2) школьнае пасьведчаньне, 3) пасьведчаньне аб прышчэпе воспы, 4) дэкларацыя аб тым, што кандыдат па нацыянальнасьці — Беларус, ды пераслаць на Р.К.О. (бянкет можна купіць на кожнай пошце) 10 зл. за экзамін на наступны адрас: I Państwowe Gimnazjum im. A. Mickiewicza — Filia Białoruska — w Wilnie. P.K.O. № 703304.

Увага: Тыя, што нездалі ўступнага экзамену вясной могуць падга-тавацца й здаваць экзамены 29 жніўня.

„Шлях Моладзі“ друкуецца ў Беларускай Друкарні ім. Фр. Скарыны ў Вільні (Завальная вул. 1—2) коштам працы: Я. Багдановіча, Я. Найдзюка і А. Шутовіча.

Адрыс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Завальная вуліца № 1—2 (Wilno, Zawalna 1—2).

„ШЛЯХ МОЛАДЗІ“ выходзіць два разы ў месяц: 5 і 25. Падпіска на год 2 зл. і 50 гр., на паўгода 1 зл. 50 гр., на 3 мес.—75 гр. Цана аднаго экзэмпляра 15 грошаў. — Заграніцу ўдвай даражэй. — Нумар каартатэкі „przekazu rozrachunkowego“ 59.

Wydawca: „Bielpres“.
Выдавец: „БЕЛПРЭС“.

Drukarnia Białoruska im. Franciszka Skaryny — Wilno, ul. Zawalna 1

Redaktor: J. Najdziuk.
Рэдактар: Я. НАЙДЗЮК.

Біеластоккія текстыльня тавары на Далокім Усходзіе. Выяз заhrани-цу текстыльных тавараў з Біеластоку сіо-лета павіалічыўся на 50 prac. Прычыні-ся да hetaha pierad usim vialikaje za-patrabavañnie henych tавараў на далокім усходзіе, на кітайскім рынку. Агулам, у май мiесяцы сіоleta вывiезіена заhrани-цу текстыльных тавараў کالا 125 тысяч kłh. на суму 500 тысяч злотаў. У краса-віку h. h. вывiезіена 60 тыс. kłh. на су-му 239 тыс. zł.

На Palešsi šaleje tyfus! Pad hetkím nazovam 6. VII. 39 „Slowo“ zmiacila ar-tykuł dr. V. Voydyło, u jakim piša jon, što na Palešsi ad času sušvietnaje vajny tyfus nia hinie. Epidemija tyfusu ũšciaž pajaŭlajecca i žbiraje svajo strašennaje žnivo. Tymčasam baračba z tyfusam nie pravodzicca nijakaja. Voš-ža, ci nia lepš bylo-b „Tovažystvu Rozvoju Ziem Vscho-dnich“ zamiest ũkladač plany ab kałani-zacyi Palešsia zaniacca tam baračboj z epidemijaj tyfusu!

Pamiatnik lastaŭkam. Žychary ad-naje miascovašci ũ Kalifornii (Ameryka) сіоleta pastavili pamiatnik lastaŭkam. Pрычына hetaha była nastupnaja: 6 hadoŭ таму ũ hetaj miascovašci nia было ani adnaje lastaŭki, pry tym kolkašci chvo-rych ludziej на malaryju z hodu-ũ hod pavialičalasia. У 1934 h. pryvyeziena tudy 100 štuk lastavak. I praz hod kolkašci vypadkaŭ malaryi zmiеnšylasia на pala-vinu, a ũ 1938 h. lastaŭki, što за heny čas wielmi mocna razmnožylisia, žnisto-žyli badaj žusim wielmi raspaŭsiudžana-ha tam kamara, katory raznosič mala-ryju. Dyk, voš за heta ũdziačnyja žycha-ry taje miascovašci pastavili dla lasta-vak pamiatnik.

Babrujsk — kuracyjnym miestam. Kamisaryjat zdaroŭja S.S.S.R. pastana-viŭ u m. Babrujsku ũ Savieckaj Bielaru-si adkryć cely rad kuracyjnych damoŭ i špitalaŭ. У мiеście hetym niadaŭna na-trapili на žaroły lačničaje vady. Pieršyja proby karystañnia z henych žarołaŭ dali wielmi dobryja vyniki.

Paštovaja skrynka

U. A.: Vieršy vyslanyja на adrys kniharni „Pahonia“ atrymali. Naźal, sła-byja j da druku nie padchodziač. Radzim pišac karespandencyi.

Hajkoviču Č.: Pamahčy matarjalna sami biezpasiaredna, abo pamahčy Vam zdabyć palohki, pomač, nia možam. У справіе pastupleñnia ũ himnaziju i ũ справіе aplataŭ žviartajcisia da dyrek-cyi Bielaruskaje Himnazii: Vilnia, Dami-nikanskaja vul. 3.

H. D.: Karespandencyju drukujem, vieršy slabyja. Prosim pišac dalej. Pры-vitañnie!

Kiško N.: časapis vysylajem Vam akuratna i prosim damahacca на pošcie. My z svajho boku budziem taksama staracca, kab časapis naš dachodziŭ da Vas biez pieraškod.